

Virgo Maria tua visere templa volet *.
 Magna tibi virtus caelo, terraeque potestas,
 Quæ Patrem mundi progengerasse vales.
 Tu mihi confer opem immerito, conferque me-
 [delam

Exsilio, cujus limina sæpe colo.
 Et si præsentis fugit effera gloria sæcli,
 Te duce, Virgo pia, cœlica regna petam.
 Hoc tibi, Cæsar, opus stolidæ crocitate cicuta
 Porrigit Ermoldus exsul, egenus, inops,
 Munere quippe carens, fero carmina pauca po-
 [tenti,

Divitiis liber offerro namque melos.
 Regia corda manu Christus qui stringit et ornat,
 Vertit et in partes quas sibi cunque placet.
 Qui tua præcipue virtutum flore replevit,

potius fratrem ejus uno partu eum eo natum. In
 supplemento Vitæ sancti hujus viri pag. 476, tom. I
 sanctorum Junii, dicitur « post eum frater ejus
 habumnt diaconus occubuisse. »

* Pro voluit, aut voluerit. »

b Desideratur in ms. : illud adjecit Lambecius.
 Pro exsiliu[m] ibidem legitur exsilio.

c Postquam hoc poema legerint eruditi, judicent,
 quæso, num jure, an injuria P. Jacobus le Long Er-
 moldum nostrum sibi nunquam visum in classem
 fabulosorum Historiæ Franciæ scriptorum retu-
 lerit, quam accuratissimo catalogo suo haud pri-
 dem edito atxenit pag. 1090. Si enim valet ea ratio,

A Atque redundare de pietate dedit,
 Conferat, ut nostram propius, rex inclyte, causam
 Respicias, aurem accomodando pie.
 Veridicis poteris forsâ cognoscere verbis
 Criminis objecti me minus esse reum.
 Non tamen excuso me illius, crede reatus,
 Infelix b quo sum trusus in exsiliu[m].
 Sed pietas immensa, reis quæ debita laxat,
 Deprecor ut nostri sit memor exsillii.

Tu quoque digna sibi conjux, pulcherrima Ju-
 [dith,

Quæ secum imperii culmina jure tenes,
 Confer opem lapso, allisum solare misellum,
 Erige labentem, carcere solve reum.

Ut vos Altitonans per plurima tempora sæcli

B Sublimet, salvet, ditet, honoret, amet. °

quod is vitam Ludovici oratione metro astricta scripserit; quæ tamen minime valet propter Aristotelis auctoritatem, qui in libro *de Arte Poetica* docet historicum et poetam, non quod alter numeris astricta, alter soluta scribat, inter se differre; cum non minus historia esse possit cum numeris quam sine illis; sed quod alter quæ facta sunt, alter qualia fieri oporteat, aut possint, commemorat. Sed si valet, inquam, cur non et poetam Saxonem Arnulphi imperatoris æqualem, qui Caroli Magni imperatoris Vitam versibus illigavit, aliosque angustæ fidei, atque adeo fugiendis scriptoribus annumeravit?

ANNO DOMINI DCCXXIV-XXVII.

EUGENIUS II

PONTIFEX ROMANUS.

NOTITIA HISTORICA IN EUGENIUM II.

(Apud Mansi, concil. Ampl. Coll., p. 411.)

(a) Eugenius natione Romanus, ex patre Boe- C mundo, (b) sedit annos quatuor [tres], menses duos,

(a) *Eugenius*. Decimo quarto Kalendas Junias, anno 824, successor Paschalis Eugenius II creatus est in schismate tali, ad quod componendum Ludovicus imperator misit in Urbem filium suum Lotharium; qui dum in Urbem venisset, et ab Eugenio honorifice susceptus fuisset, « statum populi Romani, inquit auctor Vitæ Ludovici, jamdudum quorundam præsulum perversitate depravatum, memorata pontificis benevola assensione ita correxit, ut omnes, qui rerum suarum direptione graviter fuerant desolati, de restitutione bonorum suorum, quæ per illius adventum Deo donante provenerant, magnifice essent consolati. » In Urbe existens, accedente consensu pontificis, politicum Urbis imperium primarium habentis, de electione pontificia ablatisque restituendis edidit constitutionem, quæ exstat apud Sigonium de Regno Italiæ, anno 825, in Ludovico, his verbis : « Volumus ut ad electionem pontificis nemo audeat venire, neque liber neque servus, qui aliquod impedimentum inferat, exceptis illis tantum Romanis, quibus antiqua fuit consuetudo concessa per constitutionem sanctorum Patrum eligendi pontificem. Quod si quis contra nostram jussionem facere ausus fuerit, exsilio afficiatur. Volumus ut cunctus populus

Romanus interrogetur qua lege velit vivere, ut ea qua professus sit vitare velle, vivat, eique denantetur ut hoc unusquisque sciat, tam duces, quam iudices, vel reliquus populus. Quod si in offensionem suam contra eandem legem fecerint, eitem legi, quam prostentur, ex constitutione pontificis et nostra subiacebunt. De rebus ecclesiarum injuste occupatis per occasionem, quasi licentia accepta a pontifice, et de iis quæ necesse reddite sunt, et tamen fuerant absque potestate pontificum occupatæ, volumus ut per legatos nostros restituantur. Placet nobis ut cuncti iudices, sive ii qui cunctis præesse debent, per quos judiciaria potestas in hac urbe Roma exercetur, aut in cæteris provinciis exerceri debet, in præsentiam nostram veniant. Volumus numerum et nomina eorum scire, et singulos de munere sibi credito admonere. Novissime admonemus, ut omnes homines sicut Dei gratiam et nostram ha-

D (b) *Sedit annos quatuor*. Baronius affirmat Eugenium tribus tantum annis sedisse, et quod hic quatuor anni Eugenio attribuuntur, mendosum esse, idque Aimoini aliorumque scriptorum hujus temporis auctoritate confirmat. Id.

dies viginti et tres. Hic etenim venerabilis et præclarus vir magnæ simplicitatis atque humilitatis fuit. Doctus scientia, sermone præcipuus, forma pulchrior, largus petentibus, mundum respuens. Sola quæ Christo erant placita, omnibus diebus ac noctibus cogitabat. Hujus prælati pontificis tempore libertas non modica totam non solum Romam, sed etiam pene totum invaserat orbem. Quia quiddam justo percipiebat a subditis pondere, non solum pusillis ac viduis, sed etiam divitibus incessanter omnibus distribuere. Maxima autem pax et requies ejus diebus universo fuit in orbe Romano. Quippe nam ipse cum totius esset pacis amicus, quid aliud pertinentes, nisi quod ipse suis honestis gerebat moribus, et ipsi pariter gerebant? Archipresbyter enim hujus sacratissimæ atque universalis Ecclesiæ fuit. In qua

A non per modica tempora suum mirifice propositum rexit. Postea a Romanis cunctis pro meritorum pia relatione electus post transitum sanctissimi domini Paschalis papæ pontifex factus est. Tenuit autem presbyteratus sui tempore ecclesiam beatæ Sabinæ martyris, positam in Aventino monte, quam Deo dispensante, post pontificalem sibi attributam gratiam, ad meliorem cultum perduxit, et picturis undique decoravit. Hujus diebus Romani iudices, qui in Francia tenebantur captivi, reversi sunt, quos in parentum propria ingredi permisit, et eis non modicas res (æ patriarchio Lateranensi præbuit, quia erant pene omnibus facultatibus destituti. Fecit autem in ecclesia beatæ Sabinæ martyris supradictæ ciborium ex argento purissimo pensans libras. . . . Idem venerabilis præsul, ubi supra obtulit.

bere desiderant, ita præsent in omnibus obedientiam ac reverentiam huic pontifici. In initio pontificatus Eugenii a Michale imperatore Orientis missa est legatio ad Ludovicum. Inter cætera autem, inquit annales Francorum in vita Ludovici, « ad legationem suam pertinentia, quadam de imaginum veneratione protulerunt, propter se Romam ire, atque apostolicæ sedis præselem consulere debere dixerunt. Quos cum legatione eorum audita ac responso reddito, ut se velle dicebant, Romam ducere jussit. » Legati (si credendum est libello pseudosynodi Parisiensis) pervenerunt in Gallias mense Octobri, cum Ludovicus imperator adversus Britones in expeditione esset: auditis postea mense Novembri, et a se dimissis, suos adjunxit Ludovicus imperator legatos ad Romanum pontificem, qui non synodi cogendæ, sed tantum conventus alicujus instituendi licen-

tiam peterent, in quo viri docti de cultu imaginum inter se exquirerent et disputarent. Ex parte Ludovici sanctus est legationis munere Jonas Aurelianensis, qui contra Claudium Iconomachum Felicis discipulum his temporibus tres libros scripsit, quorum primo impugnat fractionem sacrarum imaginum. Secundo contra eandem sacre crucis adorationem defendit. Tertio sanctorum cultum et peregrinationem Romam ad limina beatorum apostolorum susceptam propugnat et tuetur. Michael imperator per obitum Theodori Studite, exemplo Joannis Baptistæ peccantes impavide mortis, securior redditus, Euphrosynam monialera duxit in uxorem, eoque facto se una cum toto Orientali imperio in summam perniciem induxit. Dani prædicatione Ebbonis Rhemensis archiepiscopi ad fidem convertuntur. Cætrius in Metrop., lib. 1, cap. 9. Sev. Bm.

DIPLOMA EUGENII PAPÆ II.

Ex Appendice variorum diplomatum S. R. E. pontificum post chronicon Reicherspergensis anno 1611 Monackii in Bavaria a Gewolde edita.

Eugenius episcopus servus servorum Dei Rathredo sanctæ Favianensis Ecclesiæ, et Methodio ecclesiæ Speculi Juliens. quæ et Sorigiturensis nuncupatur, atque Alewino sanctæ Nitraviensis ecclesiæ, parique modo Annoni S. Vetuarensis ecclesiæ episcopis, simul etiam Tuttundó, nec non Moymaro ducibus et optimatibus, exercitibusque plebis Hunniæ, quæ et Avaria dicitur, et Moraviæ.

Desiderio salutis animarum vestrarum, filii in Christo charissimi, cum audivimus Christianissimam conversationem vestram, et sanctæ fidei honorumque operum vestrorum processum, summo gaudio atque lætitia fuimus exhilarati, quia divina in vobis operante clementia, ut Apostolus ait, ubi abundavit delictum, ibi superabundat gratia, atque quomodo sancta Dei Ecclesia nostris temporibus quotidianum in electione vestra suscipit incrementum. Cujus optabilis rumoris index fuit reverendissimus Yroflus sanctæ Lauriacensis ecclesiæ archiepiscopus, et sanctissimus frater noster, vester autem spiritualis Pater, qui per suam sanctam prædicationem adoptivos Deo vos genuit filios. Is itaque ad apostolorum limina orationis causa veniens, novam ecclesiam nostris apostolicis benedictionibus informandam subnixè commendavit, quia Domino auxi-

liante, catholice gubernandam suscepit. In quibus etiam quondam Romanorum quoque Gepidarumque ætate, ut lectione certum est, in septem episcoporum parochias antecessores sui jure metropolitano obtinuerant diocæsin. Qua ex justitia et lege præfatus Deo dignissimus archiepiscopus debito obligatur, ut illi terræ prius Christicolæ, atque suorum antiquitus antecessorum creditæ providentiæ, quam nunc vos Dei omnipotentis occulto mediante iudicio velut hæreditariam possidetis, ipse evangelicus agricola diu negata cælestis spargat semina vitæ, atque in lucrandis Domino Christo animabus redvivam de vobis nutriat segetem. Quem nos doctissimum divini oraculi ministrum salutis vestræ cognoscentes per omnia necessarium fide et exemplo probatum merito erga illum apostolicam servantes sententiam, qua dicitur, *quomodo credent sine prædicante, aut quomodo prædicabunt nisi mittantur?* (Rom. x.) ab sancta Romana Ecclesia matre vobiscum rectorem transmisimus, atque in præfatis regionibus Hunniæ, quæ et Avaria appellatur, sed et Moraviæ provinciarum quoque Pannoniæ, sive Mœsiciæ apostolicam vice n nostram et diocæsin, atque jus ecclesiasticum exercendi, et usum ac potestatem antecessorum suorum, videlicet sanctæ Lauriacensis